

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi valmisteverotuslain 18 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan valmisteverotuslakia muutettavaksi siten, että Euroopan unionin toisesta jäsenvaltiosta saapuva matkustaja saa tuoda omaan käyttöönsä Suomessa uudelleen veroja maksamatta toisessa jäsenvaltiossa verolliseen hintaan hankittua olutta enintään 64 litraa. Muutoksella pannaan täytäntöön

yhteisön lainsäädännössä Suomelle asetettu velvoite.

Esitys liittyy valtion vuoden 2003 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2003 alusta.

PERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö

Kansallinen lainsäädäntö

Euroopan unionin toisesta jäsenvaltiosta Suomeen saapuva yksityishenkilö saa valmisteverotuslain (1469/1994) 18 §:n 1 momentin mukaan tuoda verotta mukanaan omaa käyttöä varten yhden litran tislattuja väkeviä alkoholijuomia, joiden alkoholipitoisuus ylittää 22 tilavuusprosenttia, kolme litraa tislattuja väkeviä alkoholijuomia ja aperitiivejä, jotka ovat viini- tai alkoholipohjaisia ja joiden alkoholipitoisuus on enintään 22 tilavuusprosenttia, viisi litraa hiilihapottomia viinejä sekä lisäksi 32 litraa olutta. Se, joka tuo alkoholijuomia yli tämän määrän, on velvollinen ylimenevältä osalta suorittamaan asianomaisen valmisteveron. Alkoholijuomien valmisteverojen määrästä säädetään erikseen alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetussa laissa (1471/1994). Arvonlisäverolain (1501/1993) mukaan yksityishenkilön mukanaan tuomista alkoholijuomista ei Suomessa kanneta veroa, koska yksityishenkilön toisesta jäsenvaltiosta ostamasta ja mukanaan tuomasta tavarasta arvonlisävero maksetaan vain ostomaahan sisämarkkinaperiaatteiden mukaisesti. Yhteisön ulkopuolelta Suomeen tuleva hen-

kilö saa valmisteverotuslain 19 §:n mukaan tuoda verotta mukanaan yhden litran tislattuja juomia ja väkeviä alkoholijuomia, joiden alkoholipitoisuus ylittää 22 tilavuusprosenttia, tai kaksi litraa tislattuja juomia ja väkeviä alkoholijuomia ja aperitiivejä, jotka ovat viini- tai alkoholipohjaisia, tafiaa, sakea tai vastaavia juomia, joiden alkoholipitoisuus on enintään 22 tilavuusprosenttia, kuohuviinejä, väkevöityjä viinejä sekä kaksi litraa hiilihapottomia viinejä ja lisäksi 16 litraa olutta. Näiden määrien ylimenevältä osalta on niinkään suoritettava asianomainen valmistevero. Matkustajien mukanaan tuomien alkoholijuomien tullittomuudesta säädetään erikseen tullilain (1466/1994) 9 a §:ssä. Sen mukaan matkustaja saa tuoda mukanaan olutta maahan tullitta niin ikään enintään 16 litraa. Lisäksi oluen arvo sisällytetään yleiseen 175 euron arvoon, jonka arvosta matkustaja on oikeutettu tuomaan mukanaan maahan tavaroita. Arvonlisäveron osalta vastaavat säännökset sisältyvät arvonlisäverolain 95 §:ään.

Yhteisölainsäädäntö

Euroopan yhteisön oikeuden sisämarkkinoita koskevien periaatteiden mukaisesti yksityishenkilöillä on oikeus tuoda jäsenvaltiosta toiseen rajoituksetta

valmisteveron alaisia tuotteita edellyttäen, että he ovat hankkineet tuotteet omaan käyttöönsä ja että he kuljettavat ne itse. Tuotteiden valmisteverot kannetaan siinä jäsenvaltiossa, josta tuotteet on ostettu, eikä mitään uutta veroa saa kantaa määräraamassa. Tämä ilmenee valmisteveron alaisia tuotteita koskevasta yleisestä järjestelmästä sekä näiden tuotteiden hallussapidosta, liikkumisesta ja valvonnasta annetun neuvoston direktiivin 92/12/ETY, jäljempänä järjestelmädirektiivi, 8 artiklasta. Samaa periaatetta sovelletaan myös arvonlisäverotuksessa. Milloin alkoholijuomat toimitetaan kulutukseen kaupallisessa tarkoituksessa, ne on aina verotettava. Järjestelmädirektiivin 9 artiklassa luetellaan ne seikat, jotka tulee ottaa huomioon arvioitaessa sitä, ovatko tuotteet henkilön omaan käyttöön, jolloin ne ovat verottomia, vai onko niillä kaupallinen luonne, jolloin ne aina ovat veronalaisia. Jäsenvaltiot saavat asettaa ohjetasoja, joita suurempia alkoholin tuontimääriä ei voi pitää lähtökohtaisesti matkustajan omaan käyttöön tarkoitettuina. Näiden määrien tulee olla väkevien alkoholijuomien osalta vähintään 10 litraa, väli tuotteiden osalta vähintään 20 litraa, viinien osalta, (joista enintään 60 litraa voi olla kuohuviinejä) vähintään 90 litraa ja oluiden osalta vähintään 110 litraa. Matkustajaan, joka saapuu yhteisön alueelle kolmansista maista, sovelletaan tullin osalta yhteisön tullittomuusjärjestelmän luomisesta annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 918/83, joka sellaisenaan on Suomessa sovellettavaa oikeutta sekä valmiste- ja arvonlisäveron osalta kansainvälisessä matkustajaliikenteessä tapahtuvassa maahantuonnissa kannettaviin liikevaihto- ja valmisteveroihin liittyviä vapautuksia koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhdenmukaistamisesta annettua neuvoston direktiiviä 69/169/ETY. Oluen osalta ei kummassakaan säädöksessä ole määrällistä rajoitusta, vaan oluen matkustajatuontiin kolmansista maista sovelletaan yleistä 175 euron tullittoman ja verottoman tuonnin arvorajaa.

Suomen saamat poikkeukset alkoholijuomien matkustajatuomiisiin

Suomen liittyessä Euroopan unioniin Suomi sai oikeuden rajoittaa matkustajien toisesta

jäsenvaltiosta verolliseen hintaan hankkimien ja mukanaan tuomien alkoholijuomien, mukaan luettuna olut, ja tupakkatuotteiden määriä, joista ei Suomessa tarvitse uudelleen maksaa valmisteveroa. Poikkeus on kirjattu Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen (SopS 103/1994) liitteeseen XV (IX verotus, 3 kohta). Sen mukaan matkustajien mukanaan tuomat alkoholijuomia koskevat määrät ovat yksi litra väkeviä alkoholijuomia tai kolme litraa aperitiivejä sekä viisi litraa hiilihapottomia viinejä ja 15 litraa olutta. Liittymissopimuksessa määrälliset rajoitukset koskevat vain valmisteverotusta.

Lisäksi Suomen on varmistettava se, että oluen tuontia kolmansista maista ei sallita edellytyksin, jotka ovat suotuisimmat kuin vastaavalle tuonnille muista jäsenvaltioista asetetut edellytykset. Tätä kytkeä on tulkittu siten, että matkustajien mukanaan tuoman oluen verottoman määrän tuli olla samansuuruinen kolmansista maista ja toisesta jäsenvaltiosta tuotuna.

Suomen saamat rajoitukset ovat poikkeus siitä yleisestä periaatteesta, että kansalaisilla on oikeus kuljettaa omaan käyttöönsä hankkimiaan tavaroita jostakin yhteisön alueella sijaitsevasta paikasta toiseen joutumatta maksamaan uusia valmisteveroja määräpaikassa. Suomelle myönnetyn poikkeuksen tarkoituksena oli välttää se, että siihen asti sovellettujen rajoitusten välitön ja täydellinen poistaminen ei johtaisi tavaravaihdon ja tulojen sellaiseen uudelleen suuntautumiseen, joka ei olisi hyväksyttävissä, eikä myöskään kilpailun vääristymiseen maassa, jossa näihin tuotteisiin on perinteisesti sovellettu korkeita valmisteverokantoja.

Edellä mainittu poikkeus päättyi 31 päivänä joulukuuta 1996. Poikkeuksen voimassaoloa kuitenkin jatkettiin valmisteveron alaisia tuotteita koskevasta yleisestä järjestelmästä sekä näiden tuotteiden hallussapidosta, liikkumisesta ja valvonnasta annetun neuvoston direktiivin 92/12/ETY muuttamisesta annetulla neuvoston direktiivillä 96/99/EY, jäljempänä järjestelmädirektiivin muutospäätös, valtionaloudellisista, sosiaalisista ja terveydellisistä syistä johtuen. Poikkeuksen poistaminen olisi aiheuttanut suurempia ongelmia kuin jäsenyyden alkuvaiheessa osattiin ennakoita ottaen huomioon se, että 31 päivänä joulukuuta 1996 sovelletut

yhteisön valmisteverojen vähimmäisverokannat olivat alunperin ennakoituja alemmat. Näiden vaikutusten estämiseksi Suomi sai edelleen oikeuden rajoittaa matkustajien toisesta jäsenvaltiosta verollisina hankkimien ja mukanaan tuomien tupakkatuotteiden ja alkoholijuomien määriä. Direktiivin mukaan Suomen tulee asteittain laajentaa sallittuja määriä. Rajoitukset on lopulta vuoden 2004 alusta kokonaan poistettava. Lisäksi direktiivin mukaan komission tulee toimittaa Euroopan parlamentille sekä neuvostolle raportti poikkeusten toimivuudesta ennen 30 päivää kesäkuuta 2000.

Suomi lähetti kesäkuussa 1996 komissiolle erillisen hakemuksen matkustajien verottomien oluttuomisten rajoittamiseksi kolmansista maista. Niin sanottu olutralli Venäjältä ja Virosta aiheutti erinäisiä järjestyksenpidollisia ongelmia sekä lisääntyviä sosiaalisia ja terveysongelmia kuten myös taloudellisia vaikeuksia elinkeinoelämälle ja verotuottojen vähentymistä. Lisäksi haluttiin poistaa se kytkeä, joka liittymissopimuksessa oli asetettu oluen tuontiin kolmansista maista ja toisista jäsenvaltioista. Direktiivien 69/169/ETY ja 92/12/ETY muuttamisesta väliaikaisten määrällisten rajoitusten osalta tuotaessa olutta Suomeen annetun neuvoston direktiivin 2000/47/EY, jäljempänä olutdirektiivi, sekä asetuksen (ETY) N:o 918/83 muuttamisesta väliaikaiseksi poikkeukseksi tuotaessa tullitta olutta Suomeen annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1671/2000 mukaan Suomella on oikeus soveltaa vuoden 2005 loppuun saakka oluen tuontiin muista maista kuin jäsenvaltioista vähintään kuuden litran määrällistä rajoitusta. Suomelle katsottiin aiheelliseksi antaa oikeus rajoittaa oluen tuontia siten, että poikkeus voi jatkua vielä kaksi vuotta sen jälkeen, kun sisämarkkinoiden siirtymäaika umpeutuu vuoden 2003 lopussa.

Korvauksena siitä, että Suomi sai oikeuden rajoittaa verottoman oluen tuontia muista maista kuin jäsenvaltioista saapuvien matkustajien osalta, olutdirektiivissä edellytetään, että Suomen tulee vastaavasti laajentaa matkustajan toisesta jäsenvaltiosta mukanaan tuoman oluen määrää asteittain vuoden 2003 loppuun mennessä, jolloin siirrytään soveltamaan yhteisötason säännöksiä. Olutdirektiivin mukaan Suomen on nostettava oluen verottoman matkustajatuonnin määrällisiä rajoituksia

toisesta jäsenvaltiosta saapuvan matkustajan osalta vähintään 24 litraan samanaikaisesti, kun kansallisesti saatetaan voimaan muista kuin jäsenvaltioista saapuvien matkustajien mukanaan tuoman verottoman oluen määrällinen rajoitus eli 1 päivänä marraskuuta 2000. Tämän lisäksi toisesta jäsenvaltiosta saapuvan matkustajan mukanaan tuoman oluen määrällisen rajoituksen on oltava vähintään 32 litraa 1 päivästä tammikuuta 2001 ja vähintään 64 litraa 1 päivästä tammikuuta 2003 alkaen siten, että oluesta ei tarvitse maksaa lisää veroja täällä.

1.2. Käytäntö

Alkoholin kulutus

Alkoholin kokonaiskulutus on selvästi kasvanut viime vuosina. Alkoholijuomia kulutettiin tilastoituina 7,4 litraa asukasta kohti sadan prosentin alkoholina vuonna 2001, kun se oli edellisenä vuonna 7,0 litraa. Kasvua vuonna 2001 oli 4,5 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Alkoholin kokonaiskulutus vuonna 2001 oli henkeä kohden 9,2 litraa, jossa tilastoimattoman alkoholin osuus oli 1,8 litraa. Tilastoimaton alkoholin kulutus kattaa matkustajatuomiset, kotivalmistuksen, salakuljetuksen sekä korvikealkoholit. Alkoholin kulutuksen kasvuun ovat vaikuttaneet kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen lisääntyminen, alkoholin reaalihintojen lievä aleneminen ja alkoholin saatavuuden paraneminen. Vuonna 1995 alkoholin kokonaiskulutus oli sadan prosentin alkoholina asukasta kohden 8,8 litraa, josta tilastoidun alkoholin osuus 6,7 litraa ja tilastoimattoman 2,1 litraa.

Verotuottojen on arvioitu olevan kuluvana vuonna 1 271 miljoonaa euroa.

Matkustajatuomisten tarkastusten osalta on huomattava, että toisista jäsenvaltioista saapuville matkustajille tehtyjen tarkastusten määrä on hyvin vähäinen. Vähäistä valvontaa selittää se, että EY:n sisäinen tuonti on pieni osa matkustajaliikenteessä tapahtuvasta tupakan ja alkoholijuomien kokonaistuonnista. Sisäisen liikenteen tarkastukselle tulee olla erityisen perusteltu syy.

Matkustajatuomisten määrän kehitys

Matkustajatuomisten määriä seurataan jatkuvasti tehtävillä gallupeilla. Tilastokeskus haastattelee säännönmukaisesti matkustajia ja laatii saamiensa tietojen perusteella asianomaiset tilastot. Erikseen hankitaan tietoa siitä, onko kysymyksessä työ- vai vapaa-ajan matka. Matkan tarkoituksesta riippuen alkoholijuomien tuontimäärät vaihtelevat. Vapaa-ajanmatkoilta matkustajaa kohti tuodaan yleensä enemmän alkoholijuomia kuin muutoin. Matkustajien mukanaan tuomien alkoholijuomien määrät vuosina 2000 ja 2001 toisista jäsenvaltioista ilmenevät alla olevasta taulukosta. Ruotsin ja Suomen meriliikenne ja verottomat risteilyt eivät ole taulukossa mukana.

	Vuosi 2000	Vuosi 2001
Matkoja kpl	1 221 000	1 363 000
Väkevät litraa	739 000	794 200
Välituotteet litraa	425 400	507 800
Viini litraa	835 800	899 800
Olut litraa	970 200	1 049 700

Matkaa ja matkustajaa kohden tuontimäärien muutokset vuodesta 2000 vuoteen 2001 ovat seuraavat:

Väkevät	Välituotteet	Viini	Olut
0 %	11 %	2 %	4 %

Oluen hintatietoja Suomessa ja Saksassa

Jos matkustaja haluaa erityisesti hyödyntää oluttuomisten määriä, hänen on matkustettava Saksaan saakka. Ruotsissa oluen hinta ei ole olennaisesti Suomen hintoja alhaisempi. Tanska ei tunnu olevan houkutteleva, koska Saksa on siellä lähellä. Saksassa eri tuotteiden hinnat vaihtelevat alueittain. Siksi on vaikea vertailla hintoja. Tässä ilmoitettu hinta on mediaanihinta alueella. Suomen hinta on Alko Oy:n huhtikesäkuun 2002 hinta.

	Olut 24x0,33 l	
	Jever pils	Edullisin olut
Flensburg euroa	—	4,29
Lyypekki euroa	8,08	6,65
Rostock euroa	7,89	4,56
Alko euroa	46,80	27,36
Ero-% koko otoksen mediaanihintaan	493	500

1.3. Ulkomainen lainsäädäntö

Ruotsi

Ruotsi sai liittymissopimuksessaan samat oikeudet rajoittaa matkustajatuomisten määriä kuin Suomi. Järjestelmädirektiiviin tehdyn muutoksen yhteydessä vuonna 1996 Ruotsi neuvotteli poikkeuksen, jonka voimassaolo päättyi 30 päivänä kesäkuuta 2000. Ruotsi sai kuitenkin oikeuden jatkaa matkustajatuomisten määrien rajoituksia vuoden 2003 loppuun direktiivin 92/12/ETY muuttamisesta muista jäsenvaltioista Ruotsiin tuotaviin valmisteveron alaisiin tuotteisiin sovellettavien väliaikaisten määrällisten rajoitusten osalta neuvoston direktiivillä 2000/44/EY. Direktiivin mukaan Ruotsin tulee 1 päivästä tammikuuta 2002 ja 2003 lähtien sallia yksityishenkilöiden tuoda Ruotsin alueelle omaan käyttöönsä alkoholijuomia maksamatta niistä lisää valmisteveroa seuraavasti.

	1.1.2002 litraa	1.1.2003 litraa
Väkevät alkoholijuomat	2	5
Aperitiivit	3	3
Miedot viinit	26	52
Olut	32	64

Kansallisessa lainsäädännössään Ruotsi on saattanut direktiivin voimaan siten muutettuna, että aperitiivien tuontikiintiö on korotettu 6 litraan. Ruotsi on myös muuttanut matkustajien kolmansista maista tuoman oluen verottoman määrän 32 litraan liittymissopimuksen mukaisesti. Ruotsin on suurennettava samassa tahdissa kuin Suomenkin toisesta jäsenvaltiosta matkustajan mukana tuoman oluen kiintiötä.

Joulukuun 1 päivänä 2001 Ruotsi alensi viinin veroa 18,8 prosentilla. Alentaminen johdettiin komission kannanotosta Ruotsiin pääasiassa tuotavan viinin ja kotimaassa valmistetun oluen verotuksen syrjivästä suhteesta. Olutveroaan Ruotsi alensi jo vuonna 1997, koska rajakauppa Tanskasta nousi varsin suureksi. Vaikka Ruotsi joutuu direktiivin mukaisesti korottamaan matkustajien kaikkien alkoholijuomien tuontikiintiöitään vuoden 2003 alussa, ei tiedossa ole, että Ruotsi alentaisi vastaavasti alkoholijuomaveroiaan ainakaan ennen vuotta 2004.

Ruotsissa tilastoimattoman alkoholin osuus on tällä hetkellä 24,3 prosenttia kokonaiskulutuksesta. Oluen osalta tilastoimattoman kulutuksen osuuden on arvioitu olevan 32 prosenttia. Tilastoimattoman alkoholin osuus kasvaa entisestään vuoden 2003 alusta, mikäli Ruotsi ei alenna alkoholin valmisteveroja. Erityisesti Tanskan halpa olut houkuttelee eteläisessä Ruotsissa asuvia.

Tanska

Tanskalla on ollut jatkuvasti matkustajatuomisia koskevia rajoituksia. Sisämarkkinoiden syntymisen eli vuoden 1993 jälkeen Tanskalla on poikkeuksia enää tupakkatuotteiden ja väkevien alkoholijuomien osalta. Järjestelmädirektiivin muutos edellyttää Tanskaa, samoin kuin Suomea, asteittain korottamaan tuontikiintiöitään.

Tanskassa sovellettava matkustajien sallittu väkevien alkoholijuomien tuontikiintiö on 1,5 litraa, mikäli Tanskassa asuva matkustaja on ollut Tanskan rajojen ulkopuolella yli 24 tuntia. Jos matkustajan oleskelu Tanskan rajojen ulkopuolella kestää alle sanotun aikarajan, Tanskassa asuva ei saa tuoda verotta maahan lainkaan väkeviä alkoholijuomia. Aikarajat eivät koske muualla asuvia.

Toistaiseksi Tanska ei ole tehnyt vuoden 1993 jälkeen muita muutoksia matkustajatuomisiin kuin muuttanut tuomisia koskevan aikarajan aikaisemmasta 36 tunnista 24 tuntiin. Viinin ja oluen matkustajatuontiin Tanskassa sovelletaan normaaleja yhteisön oikeuden säännöksiä. Tanska ei ole toistaiseksi ilmoittanut tuontikiintiöiden nostamisesta tai verojen alentamisesta.

1.4. Nykytilan arviointi

Tilastoimattomassa alkoholin kulutuksessa ei vuosina 1996—2001 ole tapahtunut oleellisia muutoksia sen jälkeen, kun alkoholin matkustajatuontia koskevat aikarajat otettiin käyttöön vuonna 1996. Tilastoimattoman alkoholin kulutus on sanottuna aikana ollut noin 1,8 litraa sataprosenttisena alkoholina henkeä kohden. Alkoholin kokonaiskulutuksesta vuonna 2001 tilastoimattomasta kulutuksesta oli vajaa 20 prosenttia. Tilanne tältä osin on siten ollut viime vuosina varsin vakaa. Alkoholijuomaverojen tuotto on tasaisesti noussut kotimaisen kulutuksen kasvun myötä.

Oluen matkustajatuonnin kiintiöiden osalta on huomattava, että olutkiintiötä on suurennettu vuoden 2000 marraskuun alusta 15 litrasta 32 litraan. Kiintiömäärän kaksinkertaistaminen ei ole nostanut kuitenkaan oluttuomisia samassa suhteessa. Tämän voidaan katsoa johtuvan siitä, että suuri osa toisiin jäsenvaltioihin kohdistuvista matkoista tehdään lentoteitse. Kun mukana on vaikea kuljettaa kantamalla useita litroja juomia ja kun lentokoneeseen ei ole mahdollista viedä suuria juomamääriä, tämä ilmeisesti on vaikuttanut siihen, että oluttuomisten määrät eivät ole nousseet samassa suhteessa kuin tuontikiintiöt.

Olennaista on, että väkeviä alkoholijuomia lukuun ottamatta muiden alkoholijuomien osalta tuontimäärät ovat jossain määrin nousseet. Erityisesti välituotteiden tuontimäärät ovat nousseet. Eräänä syynä voisi olla se, että välituotteiden hinnat Suomessa ovat EU:n jäsenvaltioiden korkeimmat ja että kuohuviini on kansallisessa laissa luettu toistaiseksi välituotteiden kiintiöön.

Kuten komission kertomuksessa Tanskalle, Suomelle ja Ruotsille myönnettyjen rajoitusten toimivuudesta KOM (2000) 316 lopull. on todettu, matkustajia koskevien tuontirajoitusten noudattaminen riippuu siitä, miten matkustajat vapaaehtoisesti noudattavat niitä ja että rajoituksia on vaikea tehokkaasti valvoa tavaroiden ja henkilöiden vapaan liikkuvuuden periaatteeseen perustuvilla sisämarkkinoilla. Tehtyjen tarkastusten intensiteetti vaihtelee maasta toiseen pääasiassa maiden erilaisesta maantieteellisestä sijainnista riippuen. Rajoitusten alaisten tuotteiden kokonaiskulutusta ja muista jäsenvaltioista peräisin olevien tuotteiden osuutta kokonais-

kulutuksesta koskevista tilastotiedoista ilmenee, että viimeksi mainittujen osuus on yleensä huomattava, varsinkin Tanskassa ja Ruotsissa, ja kasvaa rajoituksista huolimatta. Rajoitusten käyttö ei komission mielestä tunnu olevan tehokasta matkustajaliikenteen verovapautusrajat ylittävän tuonnin torjumisessa, ja se jopa näyttää johtavan lainvastaisen toiminnan ja järjestetyn salakuljetuksen kehittymiseen. Tällaista toimintaa jäsenvaltiot voivat torjua ja niiden on torjuttava sitä myös olosuhteissa, joissa lainkuuliaisia matkustajia koskevia rajoituksia ei ole.

Suomessa tilastoimattoman alkoholin osuus ei ole yhtä suuri kuin Ruotsissa tai Tanskassa eikä tilanne tältä osin ole yhtä ongelmallinen kuin sanotuissa jäsenvaltioissa.

Kaikkiaan komission johtopäätösten mukaan näyttää siltä, että rajoitusten soveltamista EU:n sisäisiin matkoihin ei voida sisämarkkinoilla tehokkaasti toimeenpanna varsinkin, kun yhteisön oikeus kieltää järjestelmälliset tarkastukset sisärajoilla. Siksi komissio kehottaa jokaista jäsenvaltiota, jota asia koskee, ryhtymään tarvittaviin valmistelutoimiin, jotta voimassa olevia yleissääntöjä voidaan häiriöttä siirtää noudattamaan viimeistään jäsenvaltioille myönnettyjen poikkeusten päättyessä.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1. Esityksen tavoitteet

Esityksen tavoitteena on panna täytäntöön kansalliseen lainsäädäntöön olutdirektiivissä oleva vaatimus siitä, että Suomen tulee nostaa toisesta jäsenvaltiosta saapuvan matkustajan mukanaan tuoman oluen veroton määrä 64 litraan 1 päivästä tammikuuta 2003 alkaen. Samalla toteutetaan osittain järjestelmädirektiivin muutosdirektiivissä Suomea koskeva velvoite nostaa asteittain matkustajien alkoholijuomien tuontimääriä. Esityksen tavoitteena on myös sopeutua oluen osalta vuoden 2004 alun tilanteeseen, jolloin toisesta jäsenvaltiosta Suomeen tuleva matkustaja saa tuoda alkoholijuomia mukanaan rajattomasti omaan käyttöönsä. Esitys tukee edelleen Suomen alkoholipolitiikan perustavoitteita, joita ovat alkoholista aiheutuvien haittojen vähentäminen matkustajien alkoholin tuontia rajoittamalla.

Valtiontaloudellisten syiden vuoksi esityksessä ei ehdoteta nostettavaksi muiden alkoholijuomien kuin oluiden matkustajatuontikiintiöitä. Kaikkien alkoholijuomaryhmien matkustajatuontikiintiöiden huomattava korottaminen olisi saattanut vaatia alkoholin valmisteverojen alentamista, mikä valtion vuoden 2003 talousarvion tasapaino huomioon ottaen ei olisi ollut mahdollista. Vaikka oluen tuontikiintiötä ehdotetaan kaksinkertaistettavaksi, valtiontaloudellisten seikkojen vuoksi ei kuitenkaan esitetä oluen valmisteverotukseen alennuksia.

2.2. Esityksen keskeiset ehdotukset

Esityksellä nostetaan toisesta jäsenvaltiosta saapuvan matkustajan verolliseen hintaan hankkimien ja mukanaan tuomien oluiden määrä 64 litraan siten, että sanotusta määrästä ei Suomessa tarvitse uudelleen maksaa valmisteveroa.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä valtiontaloudellisia vaikutuksia. Kun esitetyn muutoksen vuoksi ei valmisteveroja alenneta, alkoholin verotuottojen arvioidaan säilyvän nykyisellä tasolla. Arvio verotuotoista vuodelle 2003 on 1 355 miljoonaa euroa. Esityksellä ei ole myöskään olennaisia vaikutuksia kotitalouksiin. Kun oluen tuontikiintiö nostettiin vuoden 2000 marraskuussa 15 litrasta 32 litraan, muutos ei merkittävästi nostanut oluen tuontimääriä. Näin ollen ei ole oletettavaa, että muutos 32 litrasta 64 litraan muuttaisi tilannetta olennaisesti. Tämä koskisi erityisesti lentomatkustajia. Halpaa olutta toisesta jäsenvaltiosta noutamaan lähtevät joutuisivat matkustamaan aina Tanskaan tai Saksaan saakka. Kun muiden alkoholijuomien tuontikiintiöt ovat vielä varsin vähäiset, ei ole taloudellisesti kannattavaa lähteä hakemaan alkoholijuomia kovin kaukaa. Voidaan olettaa, että ainoastaan sellaiset matkustajat, jotka liikkuvat muutoinkin autoillaan Euroopassa, saattavat tuoda mukanaan entistä suurempia määriä olutta. Tässä vaiheessa ei ole myöskään todennäköistä, että olutta alettaisiin matkustajatuomisina tuoda Suomeen muuhun

kuin omaan käyttöön suuria määriä. Esitys ei heikentäne kotimaisen panimoteollisuuden sekä anniskeluelinkeinon asemaa oluen tuontikiintiöiden kasvun seurauksena. Mikäli olutta tuotaisiin entistä enemmän tuomisina, voidaan olettaa, että noin puolet tuomisten lisäyksestä nostaisi alkoholin kulutusta. Toinen puoli lisätuonnista korvaisi kotimaista tilastoitua kulutusta.

Ehdotetun oluttuomisia koskevan muutoksen valtiontaloudelliset vaikutukset ovat tässä vaiheessa siksi vähäisiä, että muutoksen vuoksi ei ole tarvetta alentaa oluen valmisteveroa. Veron alentamista on harkittava sitten, kun kaikkien muidenkin alkoholijuomien matkustajatuontia koskevia määriä suurennetaan yhteisöläinsäädännön mukaisiksi viimeistään vuoden 2004 alussa.

3.2. Sosiaali- ja terveystaloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei todennäköisesti ole välittömiä sosiaali- ja terveystaloudellisia vaikutuksia. Esiitetty muutos tehdään kuitenkin tilanteessa, jossa alkoholin kulutus on muista syistä nopeassa kasvussa. Muutos saattaisi siten aiheuttaa kumulatiivisesti muiden alkoholien kulutusta kasvattavien tekijöiden kanssa sosiaali- ja terveydenhuollolle alkoholihaitoista johtuvia lisäkustannuksia.

3.3. Ympäristövaikutukset

Koska esitys saattaa lisätä jonkin verran matkustajien mukanaan tuoman oluen määrää, tästä seuraisi se, että entistä useampi täällä kulutettava olutpakkaus olisi toisesta jäsenvaltiosta ostettu tölkki, jonka hintaan ei ole sisällynyt Suomessa tölkin hintaan sisältyvää panttia. Kun kuluttaja ei saa tölkin viemisestä vähittäismyyntipisteeseen pantin arvoa takaisin, on oletettavaa, että tyhjä tölkit eivät kulkeudu pantillisten tölkkien tavoin vallitseviin kierrätysjärjestelmiin. Tällöin tölkit yhä useammin rasittavat ympäristöä, vaikka kierrätysjärjestelmät sinänsä vastaanottavat myös pantittomia pakkauksia.

3.4. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Esityksellä ei ole organisaatio- eikä henkilöstövaikutuksia.

4. Asian valmistelu

Asia on valmisteltu virkatyönä valtiovarainministeriössä. Asiassa on kuultu sosiaali- ja terveysministeriötä.

Esitys liittyy Paavo Lipposen II hallituksen ohjelmaan, jonka mukaisesti EU:n sisämarkkinaohjelman edellyttämää alkoholijuomien valmisteverojen alentamista myöhennetään aikataulun mukaiselle takarajalle.

Matkustajatuomien määrien korottamista koskeva kysymys on ollut esillä hallituksen talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa 29 päivänä toukokuuta 2001. Ministerivaliokunta esitti, että toisesta jäsenvaltiosta matkustajan mukanaan tuomat verottomat määrät olisivat vuoden 2003 alusta 5 litraa väkeviä juomia, 10 litraa aperitiivejä, 40 litraa viiniä ja 64 litraa olutta. Samalla päätettiin, että mahdolliset alennukset alkoholijuomaveroihin tehtäisiin samanaikaisesti tuontikiintiöiden suurentamisen kanssa. Komission pyydettyä 30 päivänä huhtikuuta 2001 Suomen viranomaisilta selvitystä siitä, mihin toimiin Suomi on ryhtynyt direktiivin edellyttämien asteittain toteutettavien toimien johdosta, Suomi ilmoitti kesäkuun 6 päivänä 2001 lähetetyllä kirjeellä komissiolle saattavansa edellä mainitut muutokset voimaan vuoden 2003 alusta.

5. Riippuvuus muista esityksistä ja kansainvälisistä sopimuksista

Esitys liittyy vuoden 2003 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Esitys liittyy niin ikään olutdirektiivin täytäntöönpanoon.

6. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2003.

Edellä olevan perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotukset

Laki

valmisteverotuslain 18 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 29 päivänä joulukuuta 1994 annetun valmisteverotuslain (1469/1994) 18 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 874/2000, seuraavasti:

18 §
Toisesta jäsenvaltiosta Suomeen saapuva yksityishenkilö saa tuoda verotta mukanaan omaa käyttöönsä varten tupakkatuotteita ja alkoholijuomia enintään seuraavat määrät: tupakkatuotteita:
— 300 kappaletta savukkeita tai 150 kappaletta pikkusikareita (yksittäispaino enintään 3 grammaa) tai 75 kappaletta sikareita tai 400 grammaa piippu- ja savuketupakkaa; alkoholijuomia:
— 1 litra tislattuja, väkeviä alkoholijuomia, joiden alkoholipitoisuus ylittää 22 tilavuusprosenttia

— 3 litraa tislattuja, väkeviä alkoholijuomia ja aperitiivejä, jotka ovat viini- tai alkoholipohjaisia ja joiden alkoholipitoisuus on enintään 22 tilavuusprosenttia, tai kuohuviinejä tai väkevöityjä viinejä
— 5 litraa hiilihapottomia viinejä
— 64 litraa olutta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2003.

Helsingissä 17 päivänä syyskuuta 2002

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Valtiovarainministeri *Sauli Niinistö*

Laki

valmisteverotuslain 18 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 29 päivänä joulukuuta 1994 annetun valmisteverotuslain (1469/1994) 18 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 874/2000, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

18 §

Toisesta jäsenvaltiosta Suomeen saapuva yksityishenkilö saa tuoda verotta mukanaan omaa käyttöönsä varten tupakkatuotteita ja alkoholijuomia enintään seuraavat määrät: tupakkatuotteita:

— 300 kappaletta savukkeita tai 150 kappaletta pikkusikareita (yksittäispaino enintään 3 grammaa) tai 75 kappaletta sikareita tai 400 grammaa piippu- ja savuketupakkaa;

alkoholijuomia:
— 1 litra tislattuja, väkeviä alkoholijuomia, joiden alkoholipitoisuus ylittää 22 tilavuusprosenttia

— 3 litraa tislattuja, väkeviä alkoholijuomia ja aperitiivejä, jotka ovat viini- tai alkoholipohjaisia ja joiden alkoholipitoisuus on enintään 22 tilavuusprosenttia, tai kuohuviinejä tai väkevöityjä viinejä

— 5 litraa hiilihapottomia viinejä

— 32 litraa olutta

Ehdotus

18 §

Toisesta jäsenvaltiosta Suomeen saapuva yksityishenkilö saa tuoda verotta mukanaan omaa käyttöönsä varten tupakkatuotteita ja alkoholijuomia enintään seuraavat määrät: tupakkatuotteita:

— 300 kappaletta savukkeita tai 150 kappaletta pikkusikareita (yksittäispaino enintään 3 grammaa) tai 75 kappaletta sikareita tai 400 grammaa piippu- ja savuketupakkaa;

alkoholijuomia:
— 1 litra tislattuja, väkeviä alkoholijuomia, joiden alkoholipitoisuus ylittää 22 tilavuusprosenttia

— 3 litraa tislattuja, väkeviä alkoholijuomia ja aperitiivejä, jotka ovat viini- tai alkoholipohjaisia ja joiden alkoholipitoisuus on enintään 22 tilavuusprosenttia, tai kuohuviinejä tai väkevöityjä viinejä

— 5 litraa hiilihapottomia viinejä

— 64 litraa olutta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2003.
